

Mijn gen. heere de Prince van Orangien, Grave van Nassau, van Bueren enz. Heere s' landts van Breda van Cranendonck, geadverteert zijnde van der grooter ontallicker schade die zijne gen. stadt borgeren ende ingesctenen van Eyndoven bij den brande die in der maende van Januari nu lestleden aldaer gebeurt is, bij denwelcken zoe zijne Gen. verstaen heeft de meestendeel van de voors. borgeren ende ingesctenen soe verarmt ende bedorven zijn overmidts dat zij nyet alleen haer huysen verlooren hebben maer oick den meestendeel van heuren huysrade, coipmanschappe ende roerende goederen, dat zij nauwelicx oft nemmermeer sulcke schade sullen mogen vervallen toecomende de grootheyte ende geweldichheyte van den selven brande vuyt dien dat de meestendeel van den huysen die verbrant zijn met riet oft stroodack gedect ende met

1) Eene oorzaak van vele kwestien in later tijd, een maatregel noodlottig in de gevolgen, omdat het recht van eigendom hierdoor op vele plaatsen zeer duister is geworden.

houtwerk in de mueren (dwelck al lichtelick ontsteet ende den brant baet) gedect ende getimmert zijn geweest. Daer aff zijne Gen. zeer her-telyck bedroeft is, ende beclaecht meer 't verlies zynre stadt borgeren ende ingesetenen dan zijn gen. eygen schade Begherende hierin te versien, ende der voors. stadt ende borgeren te hulpe te commen soe wel om beeter stercker ende gedueriger huysen tot heurder verseckertheyt ende om in toecomende tijden van grooten brande bewaert te zijn te maeckene, als oick om neringe ende hanteringe 1) binnen der voirs. stadt tot welvaeren ende vorderinge van den borgere voors. te gecrijgen, hebben zijne Gen. yerst ende vooral mondelick gesproken ende requesten gepresenteert der Majt van der Coninginne Douaigiere van Hongarien, Regenie van zijne M^t wege over dese Nederlanden ende voerts soe verre daerop doen vervolgen, dat derselver stadt, borgeren ende ingesetenen quytsceldinge is gedaen voir thien jaeren naestcomende, van de ordinarisse beeden. Daer aff (soe sijne gen. ontwijfelijk hoopt) de voors. zijne stadt borgeren ende ingesetenen wel tevreden syn, ende Zijne Gen grootlicx bedancken. Ende om daerenboven hen noch meer te vorderen ende te assisteren, soe heeft zijne Gen. gegondt allen dengheenen die ennige huysingen, die nu als voirs. is, afgebrant zijn, wederomme optimmeren sullen twee viercant hoge ende met scaeljen decken, dat hen bij zijne gen. rentmeester vuyt zynen demeynen betaelt sal wordden tot behulpe van elcke roede dach van twintich voeten int viercant, vijfhondert scaelyen ende voor elck duysent, alse zijn groen oft bleauw martensos 2), drie currente Rynsguldens, ende alse persich zijn, twee currende Rijns-gulden thien stuivers. Ende die maer een viercant hoich timmeren, ende met scaelghien decken sullen, en salmen maer halff zoe veel betalen.

Item al degeene die met tichelen oft pannen decken zullen, weder sij een oft twee viercant hoich tymmeren sal betaelt wordden bij de voors. rentmeester, op elcke gelijke roede daecks int viercant, den derden penning van 't gheene des zij behoirlijk bewysen sullen, dat hen deselve tichelen oft pannen, die op elcke roede ende voeten van dien verdeckt sullen zijn, yerst incoops gecost zullen hebben.

Ende dese hulpe totten voers. daecken sal mijn ge. heere geven ende doen betalen allen den gheenen die binnen dese jegenswoordigen ende binnen den jaeren vyff ende vyftich, zess ende vyftich ende zeven ende vyftich tymmeren sullen, ende nae dyen tijt nyet. Ende sal nyet min een yegelyck nae de vier jaeren voors. timmerende zijn huysen in hardden daecke moeten decken ende sulcx gedect onderhouden tallen tijden sonder ennich voordeel dien aengaende van zijn gen. te hebben.

Ende boven den voors. behulpe ende assistentie van daecke soe remitteert mijn voers. gen. heere ende schelt quyte absolutelyck, alle deghene die binnen de voers. vier jaeren ennige van de afgebranden hoff-

1) Handwerken of ambachten. 2) Soort van leien.

steden voors. wederom optimmeren sullen, alsulcke portien, als zylieden zyne ge. noch souden mogen schuldich ende ten achteren zyn inde onbetaelde beede, wylen hooger memorien mijn heere grave Maximiliaen van Bueren, bij den gemeenen ondersaten 's landts van Craenendonck laestwerff tzijnre blijder incompsten geaccordeert.

Item wordt scerpelyck van mijns ge heeren wegen gebooden dat alle de gheene die van nu voirtaen innige huysen, achterhuysen, stallen, schueren, scoppen, logien oft andere hoe groote oft cleene edifficiën, soewel op te Berge, in den Bleecke als elders overal in alle achterstraten, op ennighe erven oft gronde in ende onderder stadt ende parochie van Eyndoven voors. gelegen, die sullen alle moeten decken ende die 't allen tijden onderhouden met ende in hardden daecken, sonder des ennichsins verdragen te zijne. Ende dat men egheene gelmten, heynselen oft tuynselen tusschen erven oft hooven en sal mogen maecken van riet oft stroo oft diergelijcken noch oick de gelmten daermede mogen decken.

Item dat men sal moeten betemmeren alsulcke enge ende nauwe plaetsen alstusschen de huysen gelegen hebben, die alleen tot oseldrop 1) van denzelven huysen gediend hebben met eenen gemeenen muere ende tot gemeenen costen ende met loiten gooten ende dackvensteren tusschen beyde de daecken, ende dat bysondere vanhuysen die men sal willen timmeren ende metsen metten gevele oft waeygespannen ter straten waert ende dat om te beter daerdoor weere te mogen doene indien naemaels (des God verhueden moet) wederomme ongeluck van brande gebeurde. Ende de ingevalle deene van de voors. geëerfden willich waere te tymmeren zoe sal dander hem moeten volgen, (tenzij) hy en hadde alsulcke merckelycke redenen die den erffscheyders die geordonneert sullen worden oft dien van der weth 2) met hemluyden genouch ende suffisant sullen beduncken te zijne.

Ende als ymandt begert op eenen muer met zijn nabuer te tymmeren ende de nabuer nyet wel de macht van tymmeren hebbende, consenteerde dat sulcken begerder op zijns nabuers muer metsde op zijnen coste, ende die opbeurde, ende dat hij inde stede van dien halven coste hadde zijns nabuers deel van d'erve, dat tusschen henlieden beyden huysen gelegen hadde tot verbreidinghe van zijnen huysen sal die begerder dat gehouden sijn te doene.

Item daer twee huysen getimmert hebben geweest ende gestaen hebben op eenen gemeenen muer ende de proprietaris van der eenre syde gereet ware of tymmeren wilde, ende de proprietaris van de ander syde noch vertreck 3) nemen wilde van tymmeren, sal nochtans degeene die vertreck begert, moeten tot halven costen opmaecken de gemeenen muere van deselven huysen oft erven, soe verre hij des ennichsins mech-

1) Nog is een woord osen of eusen in gebruik in de beteekenis van water uitscheppen. 2) Gerecht. 3) Uitstel.

tich is. Indien nyet, sal de gebuer de costen daeraff verleggen, ende sal de weygerer daerinne nyet mogen anckeren oft timmeren, hij en hebbe zijn gebuere die den selven muer opgemetst heeft weder betaelt de helfte van den costen, die hy daeromme vuytgeleyt sal hebben.

Is oick bij mijn ge. heere geordonneert dat alle degeene die eennige verbrande huysen oft hofsteden van verbrande huysen wederomme, binnen den voors. gepresigneerden tyde sullen optimmeren ende in hardden daecke stellen hebben den tyt van zess jaeren lanck gedurende elck jaere quytselldinghe van de helft van den renten, vuyten voirs. hofsteden vuytgaenden : hoedanich die zijn, geestelick oft werelick, oft de hefferen van den voors renten mogen die renten van den yersten twee jaeren quytscedden int geheel ende daermede gestaen. Ende van desen twee manieren van quytsceddingen sullen de hefferen van den renten de keuse hebben, alleen den heeren grondtchyns vuytgescheyden.

Item oft ennige proprietarissen van hofsteden van verbranden huysen oft oick ennige persoonen renten daerop hebbende, ende die deselve daervooren opgebouwen hadden, die nyet betimmerden in hardden daecke, binnen drie jaeren nu naestcomende, dat die gehouden sullen zijn Sint Jansmisse dan naestcomende die te vercoipen anderen luyden om deselve erven ende hofsteden int naestvolgende jaer bij denselven betimmert te worddene. Ende oft zij daerinne gebreckelyck bevonden wordden, sal men indien gevalle, sulcke hofsteden ende erven van 's Heeren wegen vercoipen den meesten daervoor biedende, om te wordden betimmert als vooren, ende de penninghen daeraff comende laten volgen diet behoiren sal.

Item is noch geordonneert dat ingevalle yemant ennige hofsteden ende erven gecocht hadde die daerop egheen huys van twee viercante hooghe en soude tymmeren, ende een ander waere die opt selve erve een huys twee viercant hooghe wilden tymmeren, die sal naerderscap aen alsulcke hofstadt ende erven hebben mogen, om die te hebben voor denselven prijs, daervooren dysterste coiper die gecocht hadde, jae alwaer dysterste coiper daerinne geërft ende gevest.

Irem en sal deen huys nyet vorder, hoe luttel dattet zij ter straten waert mogen gemetst oft getimmert wordden dan danderen, maer sullen in alle straten de huysen gemetst ende getimmert moeten wordden naeder linien ende richten die hemluyden by den erffscheyders ende gedepu- teerden daertoe gestelt, geordonneert ende gewijst sal wordden. Ende sal de metsers tselve bevolen wordden op zekere peenen ende oick op te peenen van de mueren wederomme afte breken ende te hermetzen, sonder loon, zoo verre zij buyten der liniën ende richten hen geordonneert zynde gemetst hadden.

Item sullen oick al degheenen die ennige verbrande huysen oft hofsteden wederomme sullen willen optimmeren hoeveel ofte luttel hetzij gehouden zijn voor dysterste, ende ten alreminsten voor aen de straten te

doen metsen ende tymmeren proper, rustich, geduerachtich werck; wel bewaert ende verzien zijnde voor toecomende ongeluck van brande, ende te suecken goet fatsoen binnen oft buyten der stede van 's Hertogenbosche, oft elders daer omtrent, om de voors nyeuwe huysen daernaer te doene oft te besteden, getymmert ende gemetst te wordene.

Item want het merctveld ende sommige andere straten te nouwe, te cort, te crom ende slom ende nyet wel geproportionneert en zijn, zulcx dat geraden is die nu te verbreden, te rechten ende te verlengen soe is bij mijnen ge. heere noch geordonneert: Yerst aengaende het merctveldt, dat om 't selve te vermeerderen ende in beetere commoditeyt te stellen tot gerieve van de gemeente ende decoratie van de voors. stede men daertoe alsulcke quantiteyt ende grootte van erven afmeeten, nemen ende employeren sal, beginnende tusschen d'erfenisse van achter aen de Swaen ende Frans de cuyper franszn erven, ende van daer streckende op de Wildeman ende van daer voirts tot achter aent erve van Gerart Sass, als alreede by bepalinghe (zoe wij verstaen) geadmitteert ende geraempt is geweest, dat men daertoe van denselven erven employeren soude.

Item dat het straetken genaemt de kerkstraet beginnende aen heer Jan Gielens oft Snaphaenshuis ende erve, sal gemaect wordene doorgaens streckende linye recht, van den ouden huysen des voors. heeren Jans tot aen den hoeck van Marcelis van Limburch. Ende dat de gemeen strate van Willem van Hetsroye ende Hans Scrammen huysen ende erven aen totten huysen Aerdts van Oudekercken ende die Baghynen straet doergaens wyt ende breet sal sijn op 't allreminsten veertich voeten, oick al ter discretien als vooren. Ende dat nyemant oick op dese strate timmeren oft maecken en sal ennige opstallen oft andere beletselen dan binnen heuren huysen.

Item dat de voirs. stadt van al de partijen van erven ende gronden die zij sal behoeven tot vermeerderinghe, verbredinghe ende verlenginghe van de voors. merctveldt, straten oft anderssins, tot commoditeyt ende decoratie van dier gehouden sal zijn te betalen van elcke roede, van twintich hamervoet viercants, soe verre de gronde betimmert zijn geweest zess currente Rynsguldens, en hopvelden, groessen ende wermoeshoven drie gelycke guldens eens zonder meer.

Item dat alsoe men bevijndt in ennighen van den gemeenten slands van Cranendonck leem oft aerde, goet ende bequaem om steen, tichelen en pannen te doen backen, dat men sulcx tot behoeff van den gemeenen borgeren ende ingeseten van Eyndoven sal mogen gebruycken sonder becreunen oft tegenseggen van den inwoonders derselver gemeenten daermen sulcx bevinden sal.

Item dat geordonneert sullen wordden twee oft drie goede mannen hen metsens ende tymmerens verstaende oft die metsers oft timmerluyden geweest hebben, die genaamt sullen worden erffscheyders. Ende sullen eenen behoirlijcken eedt doen, yegelijcken recht te doene. Dewelcke alle

geschillen den erven ende tymmeringe aengaende, beslichten sullen op dat sij connen ende ingevalle van zwaricheyt 't selve rapporteren aan den schouteth ende wethouderen der stede van Eyndoven voors.

Item dat deselve goede mannen oick op zekere tijden omgaen sullen ende besien oft yemandt onbehoirlyck ter straten tinnewaert metste oft tymmerde, ende dat calengeeren ende verbieden, ende voirts die van der weth te kennen geven, ende dat deselve goede mannen oick besien sullen oft die metsers ende tymmerluyden in dachueren werkende, getrouwelick wercken, ende der luiden werck niet en bederven. Ende die zij bevynden luyelyck, trachelyck en onbehoirlick werckende, sullen zij vermanen dat te beteren, ende dengheenen die zij bevynden sullen gebreckelick blijvende oft der luyden werck bedervende, sullen denzelven werckluyden in deynde van heuren wercke doen doene afslach ende oick reparatie van den bedorven werck, naer dat sij sullen bevynden behoiren.

Ende ten laetsten is bij mijn ge. Heere geordonneert dat alle degheene die nyet affgebrant en zijn ende dier huysen, achterhuyzen, stallen, schueren, oft andere groote oft cleene edificien met stroo of rietdack gedect zijn, schuldich ende gehouden zijn zullen alle deselve rieten of stroye daecken af te breken, ende deselve heure huysinghe, achterhuyzen, stallen, schueren, ende andere ediffitien tzij groote oft cleene, binnen den tijt van zess jaeren nu naestcomende, te doen decken met hardden daecke, sonder ennich wederzeggen, op pene van degeene nyet geobedieert hebbende, daerin teynden bij den officier tselve te doen op heuren coste.

Alle welcke ordonnantien mijn ge. heere sal mogen veranderen, meerderen en deminderen, zoe zijne ge. bevynden sal tot welvaeren van zijne stadt voors. ende den borgeren ende ingesetenen van dier prouffijtelick zijnde; ende viel hierinne ennige zwaricheyt die interpetreren ende verclaeren als behoiren sal. Ende willende sijne ge. voirts zijne voors. stadt, ende den borgeren ende ingesetenen van dier, alle behulp ende assistentie doen in alle andere saecken hem mogelijk zijnde, tot heuren prouffijt, welvaeren ende tot verhalinge van henner schade, soe vele des doenlijck zijn sal. Gedaen tot Breda bij mijn ge. heere in persoone, yerst ende alvoren op ennighe van de voors. articulen gehadt hebbende d'advijs van zijne ge. wethouders der voors. stede van Eyndoven ende voirts oick mede op alle den inhouden van deze gehoirt hebbende dien van zijnen rade. Opten negensten dach van Aprille anno XVe vier ende vijftich.

(was get.) Guill^e de Nassau.